Lausunto 22.11.2023

Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Viite: Kirjallinen asiantuntijalausunto. Pyyntö lähetetty 13.11.2023/ talousvaliokunta

Asia: U 58/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi euroseteleiden ja -metallirahojen laillisen maksuvälineen asemasta (käteisasetus).

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry (jatkossa VALLI ry) kiittää talousvaliokuntaa mahdollisuudesta asiantuntijalausuntoon. VALLI ry on vuonna 1953 perustettu valtakunnallinen vanhusalan asiantuntijajärjestö, joka yhdessä 61 jäsenyhteisönsä kanssa tekee töitä paremman vanhuuden puolesta. VALLI ry toimii jäsenyhteisöjensä edunvalvojana. Liitto tuo esille ikääntyvien ja vanhojen ihmisten äänen, kokemuksen ja tarpeen. Vaikuttamistoiminnan ja kehittämistoiminnan lisäksi VALLIssa on toimintoina Ikäteknologiakeskus, Etsivän vanhustyön verkostokeskus sekä Vanhustyön Trainee -toiminta nuorille.

VALLI ry näkee hyvänä, että valtioneuvoston kirjelmässä on otettu laajasti ja selkeästi huomioon erilaiset käteismaksamisesta riippuvaiset, yleensä haavoittuvat kohderyhmät, kuten ikääntyvät ja vanhat ihmiset. Tärkeää on myös se, että käteisen merkitys varautumisessa ja poikkeustilanteissa, on huomioitu.

VALLI ry:n mukaan on hyvä, että oikeussuojakeinoissa on painotettu mahdollisuutta *ilmoittaa tapauksista, joissa käteisen hyväksyminen maksuvälineenä on evätty laittomasti tai käteisen saatavuus on ollut riittämätöntä.* Tähän kuitenkin pitää luoda selkeät prosessit sekä muistaa riittävä tiedottaminen (myös palvelutarjoajan velvoite) valituskanavista, joiden tulisi olla myös monikanavaisia. Toisin sanoen niissä tilanteissa, joissa käteisen vastaanottamisesta kieltäydytään, tulisi olla selkeästi mietitty tapa tehdä valitus tai ilmoitus, mielellään myös muilla kuin digitaalisin keinoin.

Euroopan komissio arvioi, että niiden jäsenvaltioiden, joiden käteismaksaminen on vaikeutunut ja vähentynyt, käteispalvelutason nostamiseen tulee syntymään kustannuksia. VALLI ry pitää hyvänä, että komissio tunnistaa käteismaksamisen palvelutason nostamisen lisäävän myös taloudellisia positiivisia vaikutuksia, ei pelkästään lisäävän kustannuksia. VALLI ry kuitenkin toivoo, että asiaa korostettaisiin enemmän. Käteispalvelutason nostamisen kustannukset tasoittunevat, kun ne kansalaiset, joiden maksaminen on käteismaksamisesta suurelta osin tai kokonaan riippuvainen, pystyvät jatkossa käyttämään yhä enemmän rahaa eri palveluihin ja tuotteisiin. Lisäksi on ehdottoman tärkeää huolehtia, että käteispalvelujen mahdollisten kustannusten kasvu ei kohdistu suoraan kuluttajiin tai pankkien asiakkaisiin. Kirjelmän Suomen vaikutuksia nostavassa kohdassa todetaankin, että komission asetusehdotus parantaisi digitaalisia palveluita käyttämättömien kansalaisten asemaa. Tähän kuitenkin tarvitaan läpinäkyvää tiedotusta, myös suoraan kansalaisille ja kuluttajille. Lisäksi tarvitaan sen varmistamista, etteivät esimerkiksi pankit kierrä mahdollisia uusien velvoitteiden myötä tulevien kustannusten kuluja epäsuorasti asiakkaidensa maksettaviksi.

VALLI ry kiittää erityisesti valtioneuvoston omaa kantaa kirjelmässä liittyen digittömien asiakasryhmien maksamisen turvaamiseen. Erityisesti valtioneuvoston kanta käteisen vastaanottamisesta kieltäytymisen perusteiden selvittämiseen on tärkeää, ja sitä tulisi myös VALLI ry:n mielestä edistää.

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry

Hanna-Leena Ojalainen
puheenjohtaja

Virpi Dufva
toiminnanjohtaja

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry
Hämeentie 58–60 A 52
00500 HELSINKI

Puh. 050 330 5884
S-posti info@valli.fi
www.valli.fi